

Skärm
Fars tid
Hemning
1930

3635

Ad
M. W. Richter
Bl. på gården
1847

Nystan i bakugnen.

Förr bakade var och en s j älva hemma. När det
åskade slog blixten ner runtomkring. Man undrade, vad det
kunde vara och någon funderade på att söka och fann i
bakugnen ett par nystan. De kastade ut dem på gården
och strax slog åskan ner och split-trade dem.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1

Åskan slår
efter nystar

Bäckahästen

Mormor talade om:

När de bryggde kom bäckahästen in. Han kunde visa sig som en man eller käring, hur som helst, men mest som en vit häst med stort huvud.

De satte ut av det bästa till honom, annars tog han kraften av ölet.

De hörde, hur han sprang här i marker na.

Bäckahästen

3635

AA

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3

Bäckhästen.

Bäckhästen

Bäckhästen så Per Svens ofta på gödselstacken. Han sprant så där blossade. Då kunde de bli rädda. Då ble där böst vär. Han kunde förvilla folk. Per Sv. blev många gånger förvillad, då han kom i stallen.

De kan skjuta sadant, men där ska vara mäs silver.

3635

A b

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4

"Tvättekäringen!"

Mårten Nilsson , som bodde här var ute för tvättekäringen. Han talade om, hur han en gång gjorde narr åt henne, då han skulle klättra över en stätta:
"Ja, köss du me, där ja menar nu ----- å när ja skulle över stättan, ble ja kösst, så ja flög över stättan..."

3635

A. A.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5

Mystiskt skratt höres.

När ja va torskeman, skulle ja gå över en is, å ja kom på röven, å då va då nå t som grina så grannt liasom ett fruntimmer, men ja sä inget. Ja skulle gå hem å hämta traskövlarna. Far tyckte ja kunne va hemma, men ja glodde me min själ åt sian, när ja gick över isen igen.

Fremminge, Fålk, sk.

3635

W. Richter 1930

PK

Anders Jönsson

+ 1847 i Långared

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6

Goanisse.

Goanisse.

Goanisse skulle varje helgdagskväll ha sin mat - gröt fick han, dä' vet ja'... Se'n dro' han dubbelt te' dom. Den som hade mä' goanisse, stod sig ganska gott.

Draken / och skatter/.

Draken m.

De gamle talade mycket om varulven, men jag har nu glömt det. Häruppe mot Långar öd har dä'va'tt mycket "skit" och "sådant" inåt "Farholta kärr", men nu ä' de ju utfyllda. Dragen, sa' de, lå på kassor. Sen dragen kommit på något jordagods, kan de inte ta d et, men "hönan" /om sådant visar sig/ kan de köra å. Hon bredde så ut med vingarna - men folket ble' konstia i yenen och kunde inte ta skatten - de ble' liasom f-örvillade i hoedet.

Jag har själv sett dragar.. De va långa och röa. Jag såg dem titt - mest om kvällar na. De hade stort hue och slingrade. Gräns såg dem ock så titt. Så flög de till Farhultakärr. Dä' va ju bara eld.

Gengångare.

När gamle soldat Flink va dö här, så öppnades dörren å då va en som stod härinne. Rätt va då var, tog met med den källe näven på vinan. Hade ja vatt rent ena hade ja väl sprungit barskjorta te byn.....(här fortsatte Jönssons dotter:) "Jönsson tog sängadynan och sprang in här alldeles likblek, och sen vågade han inte ligga någon annanstans

Gengångare.

Skäme
Fars
Hörsninge
sept 1960

Maran.

3635

472
Olytt. W. Richter
Per. Anders Jönsson
född 1847 i Kängaröd

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

9

Maran.

Måns Nils Kerstin / Kerstin Månses/ var en liten krokryggig gumma, som hade ett litet undantag. Hon ansågs vara mara. Far sa att maran kom på honom - vi gick dit och hon var då så'reven', som om hon gått igenom en krusbärsbuske. Farbror Måns sa: "Ja har va'tt å mä' mi' kvinga i natt, men jag vet inte vart hon tog vägen.

Då mormor och de andra satt och spann, hörde de det asa liksom en päls, och rätt vadæ det var, så var hon på morfar. "Nu har hon vatt här igen, den där .....": sa han," å hon har satt ändan tvärsöver mongen /munnen/ på me...."

Se'n Kersti Måns Nils' dog, har jag inte haft ont av maran.

Maran

Mormor talade om en, som var mara. Hon brukade komma in genom nyckelhålet, men en gång sprang karlen upp på natten då hon kom. Maran måste ju alltid komma ut samma vägg som hon kommit in, men så tättade han igen nyckelhålet, och på morgonen stod där ett naket fruntimmer i en vrå. ----- Mannen frågade: "Vet du, var du är kommen ifrån?" - "Nää!" - Då tog han bort det han satt i nyckelhålet, och då rök hon igenom och försvann.

Maran.

Maran.

Maran har min själ va'tt på me' titt.. Ho' lägger se på munnen, så en kan int e skrika. Ja' tjänte ihop mä' en dräng hos Sven Massas å ja' to' om hans mun å fick tag i liasom e' kattårumpa. Då'ä' liasom när man ssar en bossnek eller en våt tr asa faller till golvet. Hon går in, om det är så genom ettt nyckelhål. Hon går bara på de' hon tycker om. Där finns de, som sett henne. Hon liknar liasom en källing.

Maran

Mormor talade om, att här i Starräps^{r/} by var det en kminna, som försvann, då hon läste hö, och kläderna lägo kvar. Hon sade till mannen: "Om något kommer te' de', då stick inte mä' tjugan utan bara slå...." Rätt vad det var, kom en hund oxh slet ett stycke av hans päls och dä' satt i tänderna, då hon åter kom i kläderna. "Tvi, ja'tror du är mara...!" - "Tack ska du ha, nu är jag fri.... men nämn aldrig mara mer, för da blir jag åter det...."

Sa' ett fruntimmer till en annan, att hon var mara, så fick hon gå i den andras ställe.

Maran.

3635

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

13

Krypa genom fölahamn.

Morfar talade om, att när en marr fölat, så hängdes fölahammen upp och "nögna" /nakna/ kröpo fruntimren igenom tre gånger at vart håll, men då blev också barnet, som de sedermera fädde mara eller varulv. Morfar sa ett par konedjäklar ga igenom här uppe på fäladen - dä' va' Gertrud Ola Pers, hon som va' mor te den som var mara.

Krypa genom
fölahamn.

3635

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

14

Varulven.

Varulven.

Varulven springer på tre ben, det fjärde har han till svans. Han liknar en 'hong' - och kan riva ihjäl folk.

i Tryde.

Strax intill där 'Óla Bana' / Nilsson, vid järnvägen / var en man som var varulv. Hans mors kusin Anna såg honom titt. Han stod utanför fönstret med tassarna på fönstret. Ola hade stängt in hela huset med staltrådsnät, men var gång varulven varit där, var nätet sönderrivet.

Kunde varulven riva fostret ur en kvinna och dricka dess blod, så kunde han bli fri.

En så'n kvinna fick inte gå ut utan att ha mannen eller minst en hanhund med, ty då vågade inte varulven gå in.

I Stenkelösa 'skud' / sköt / de en, men då 'va' med silver, men då 'va' 'dä' bara ett gammalt förkläde, som de skjutit på

Skåne
Färs
Fleminge
uppt år 1930

Älvastråken.

3635

Oppt av W. Richter
Ber av Jakob Jönsson
Född år 1847 i Kängiröd

ba

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

15

Älvastråken.

Lundgren i Bjelkhult kunde spela så, så han kom
på Älvastråken, så han kunde inte sluta, förrän någon
kom och skar strängarna av.

3635

6a

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

16

Säga upp rättorna:

Per Nilsson i Sniberup var ovän med närmaste grannen. Han tog och läste bort alla rättorna från sin gård till den närliggande, så att där var alldeles fullt men inga hemma hos honom.

Säga upp
rättorna.

"Askebläst" och "hyllebläst"

"Askebläst" eller "hyllebläst" kunde man få, om man bar sig illa åt ute i skogen. Sme'en i Tattarp var ute i skogen och fick utslag i hela huvudet, men han lyckades få det botat. Han lade aska i vatten och tvättade sig därmed och slog ut vattnet med vinden, och så var han av med utslaget.

Askebläst.

Hyllebläst.

3635

Hf

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

18

Svårt för att dö:

Mormor - Ingar Nils Svens' i Starrarp - ville aldrig ha vildfjär i sängen, för då påstod hon, att den som låg där skulle få svårt för att dö.

Kvingan till Johan i "Gummesställe" hon lå' å kunne inte dö. Då rökade de henne mä' tre svavelstickor. De förde dem runt om hennes huvud, så hon fick lukta på stickorna - å så dog hon.

Underlätta
döende att
dö.

3635

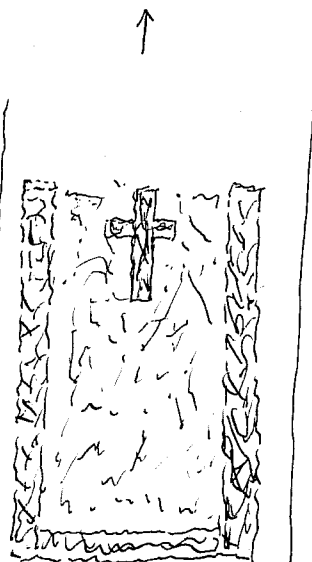
df

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

19

Begravningsmainings

I Hörby lades alltid granris på tre sidor
av större granriskvistar. Det mindre riset ströddes
inuti. At kyrkan till lades ett kors av granris.

Skriv endast på denna sida!

3635

le

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

20

Talesätt från mormors tid.

Sjököp kostar en mark smör och Bregnahultagården
kostade en pipa tobak - så billigt var det då.

Skump
Färs
Färs
1930

3635

Nils M. Richter
1847
Född 1847 i Rångavod

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

21

"Skumpen" (och kaffebönorna)

När Nils Månsson (Skumpen) kom från Stockholm med kaffe, begrep inte frun, utan slog vatten på dem och skulle koka dem som soppa.....

Snapphaneskatter

På Else Marten Truls tid hittade de ett skrin fullt å silver: bågare och kannor. Det var från snapphanetiden. Danskarna togo både karta och allt på hela Sverige så de visste, var de skulle söka skatterna. En gång skulle de hit till Sverige och leta reda på en gammal skatt. De hade kartan med sig och kommo till Bönhult. Där var en bög - håltom - och där fanns silvret. Kopparkruset kängde på ett järnspett /snapphanarna hade gömt det där/. Men den gamle i Bönhult lurade i danskarna och bjöd på brännvin och lät under tiden drängarna leda r eda på silvret.

Uppifrån skogbygderna kunde snapphanarna se sig åstad neråt slätten och stal hela lass gäss.

Snapphaneskatter.

3635

N. 6

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

23

Förrymd krigare.

Mormor talade om en man, som hade rymt från kriget och hade ett litet ställe. Han hade talat om, hur soldaterna en gång kommit till ett litet ställe. Mannen sprang, men modern satt och kärnade smör och vaggade på en gång. De stoppade barnet på huvudet i kärnan och kvinnan hängde de med huvudet neråt i skorstenen.

Våldsdåd
under krig.

Sjunken kyrkklocka, (Kärrstorp)

I Kärrstorp ligger en klocka ute i mossen. Då de skulle ringa den te å höra, då den va upphängd, så flög den långt ut i mossen. Hon var inte kristnad.

Kammarherre Bylow födde upp ett par studar med bara mjölk, men så tyckte någon att de fått för mycket och spädde ut mjölken med vatten. Men så hördes: "Slå bättre på vaddnkalen , , , ,"

(Meningen var att kyrkklockan skulle hämtas upp ur moraset med ett par tvillingstutar, som enbart fötts upp med mjölk, men det bröts mot denna föreskrift, och därför misslyckades det att få upp klockan.)

Sjunken

kyrkklocka

3635

de

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

25

Spöpåle

Då de stal, skulle de hängas upp på en påle och piskas. I "Åsums fere" har varit en sådan, och jag har själv sett pålen med krokarna på.

De hängde ett skinn för magen, så de inte skulle ta hål, och så fingo de spä

Spöpåle.

Matordning

Kl. $\frac{1}{4}$ - 4 började vi på loen. När vi torschat ett lägg - 20 neger - gick vi in ä fick brännvinsbröet. Ja va glad, om ja kunde fa tag i en skalk, så kunde en ju gnaga ut litet ---- och tog brännvån i. Där rånnde dä inte ä. - Brännvinsbrö skulle vi ha i stället för kaffe.

Allri fick vi kaffe utom på söndarna. Dä va så nykommet mä kaffe ä en vetekaga. En tid dä kaffet va så dyrt plockade pågarna ekollon ä torrde ä blandade i kaffet...

"agarekaffe" (ekollonkaffe)

På loen voro vi till ljust. Sen gödsla vi ä fora ä sen fick vi mat: vid $\frac{1}{8}$ tiden : mjölk ä brö eller drickablandning. Stungom hade de junkat den.

Kniv ä gafflar så vi inte. Vi to min själ mä fing-
rarna. Vi söbo gemensamt ur ett kar med hornskedar.

Om eftermiddagarna fick vi potatis. Karna Sven Mass kom mä meattan, ä hon kom mä sina pantooffler, som hon skalat ä skurit i skivor. ä la dom på smörmadarna.

Brännvinsbrö

Kaffe.

Frukost

Meattan.

Skane
Fors
Flannings
uppsat 1930

3635

uppsat av M. P. Richter
Kon. av Anders Jönsson
född år 1847 i Långavod

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

27

Dagsverken.

"Sjököpamannen", Nils Ohlsson, hade både skraddare, skomakare och smed. De va husmän och hade var sin ko och fingo göra dagsverken.

Jag gjorde 30 dagsverken om år et. I början fick jag 40 öre om dagen /morfar had e 3 3 öre - en plät - om dagen/.

Dagsverken